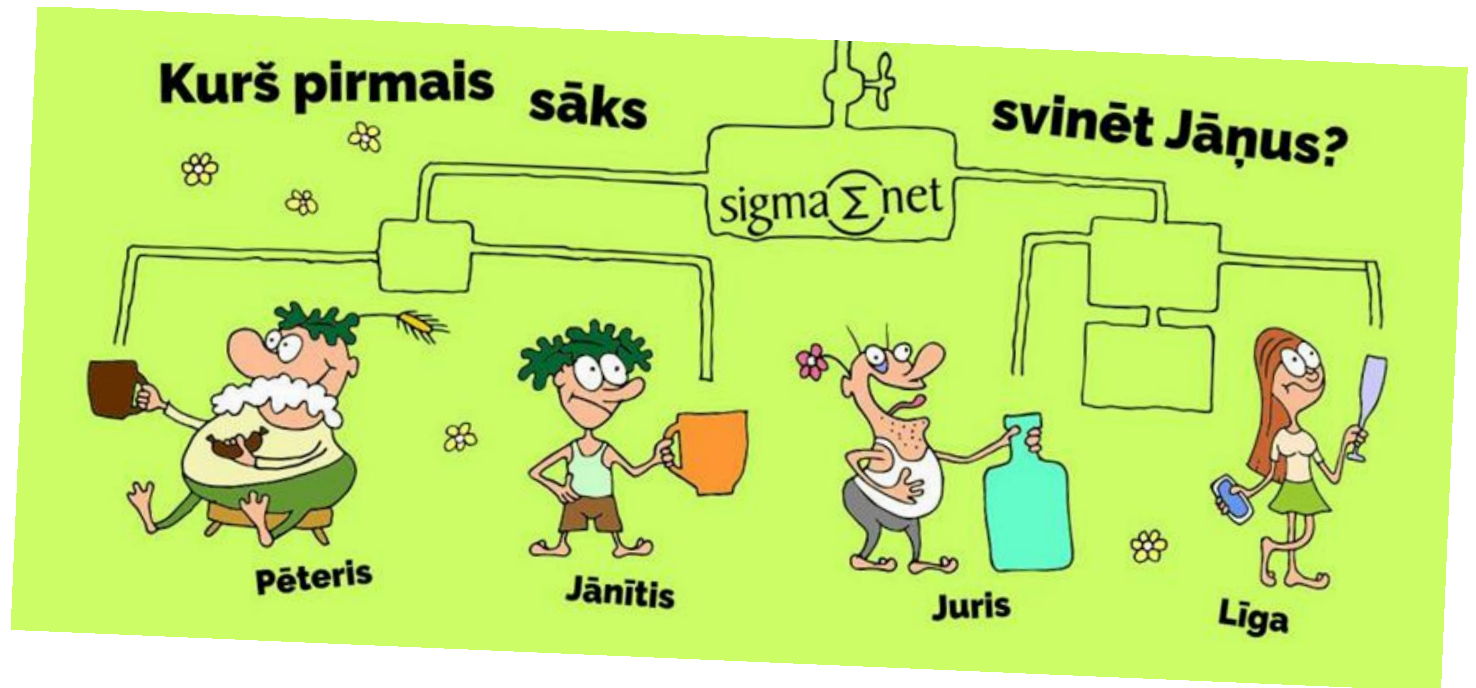

Joki kultūrā kā iztēles stimul

Maija Kūle

LU Filozofijas un socioloģijas institūts,
vadošā pētniece, prof. emeritus

Jāņu joku autors: LU MII dizainers Matīss
Kūlis

**Joku kultūra (humors, komēdijas, anekdotes, āksti,
«patiesības teicēji», propagandisti u.c.)**

šīs kultūras savdabība, tautas, indivīdi, joku loģika
www.laughlab.co.uk

Filosofs smieklos atradīs arī bēdu

**Peter McGraw. Humors parādās tikai tad, kad kaut kas šķiet
nepareizs, satraucošs vai draudīgs, bet vienlaikus šķiet
pieņemams vai drošs.**

Kas mums liek smieties? Kas mainījies?

Es to Hamletu [viņa grāmatu] par Ofēliju neesmu lasījis. No LKA studenta atbildes

Latviešu dainas, nerātnās, Anšl. Eglīša tipa joki, A. Kronenbergs, žurnāls Dadzis, Ufo un Fredis, Šlāpins par latviešiem, Radio Naba, Rīga Standart, Comedy Latvia. Comedy Baltics.

Etniskās tēmas. TV3 Kāpēc viņi dara tā? Latvieši un krievi salīdzinājumos.

Politika komisma gaismā. Lampas nobeiguma vakars-cepināšana. Skutelis. Sipeniece. Par latvisko joku kvintesenci aptaujās piedāvā filmu Limuzīns Jāņu nakts krāsā.

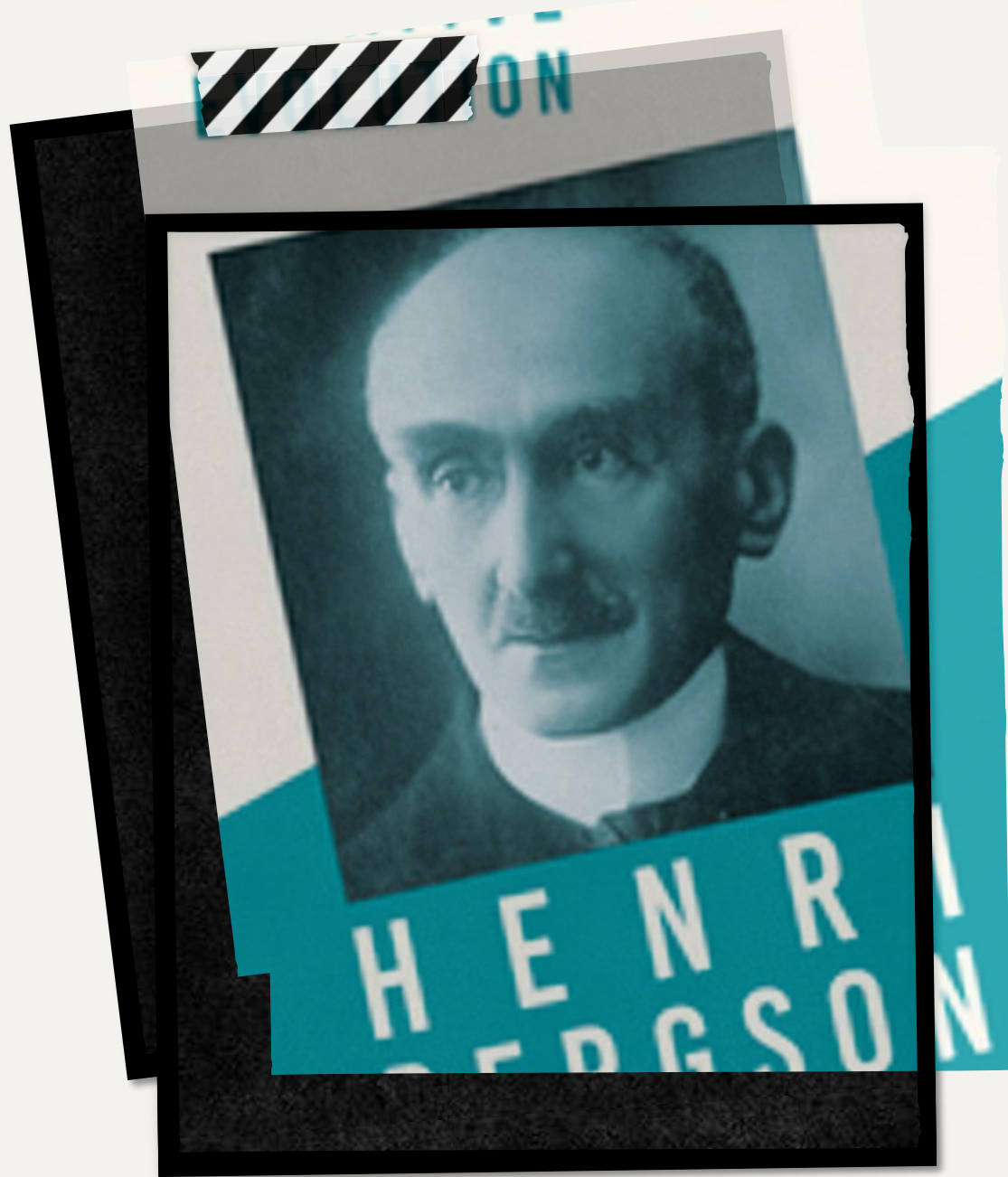
Starptautiskās vēsmas. Jimmy Carr. Just for Laughts...; filosofija – Monty Pythons; Lomu spēles Luijs de Finess, Misters Bīns

Pie krieviņiem - Comedy club; Tambi Masaev, Iļja Makarov – pārsātinātība ar lamu vārdiem, politika un cietēji komiķi – Idrak Mirzalizide [vechervecher], Lena Kuka crev, Galkins u. c.

Pie Ukraiņiem - Дизель Студіо, Dizel shorty - maksimāli ātra reakcija uz notikumiem; bij. Zeļenskis – tautas kalpi;

Anekdošu tēli – Čapajevs un Petķa, čukča, armēņu radio jautā, blondīnes, pirms desmitgadēm bija “jaunie krievi”, tipizācijas lielās iespējas! Dzērājs, mīlētājs, maz - korumpants

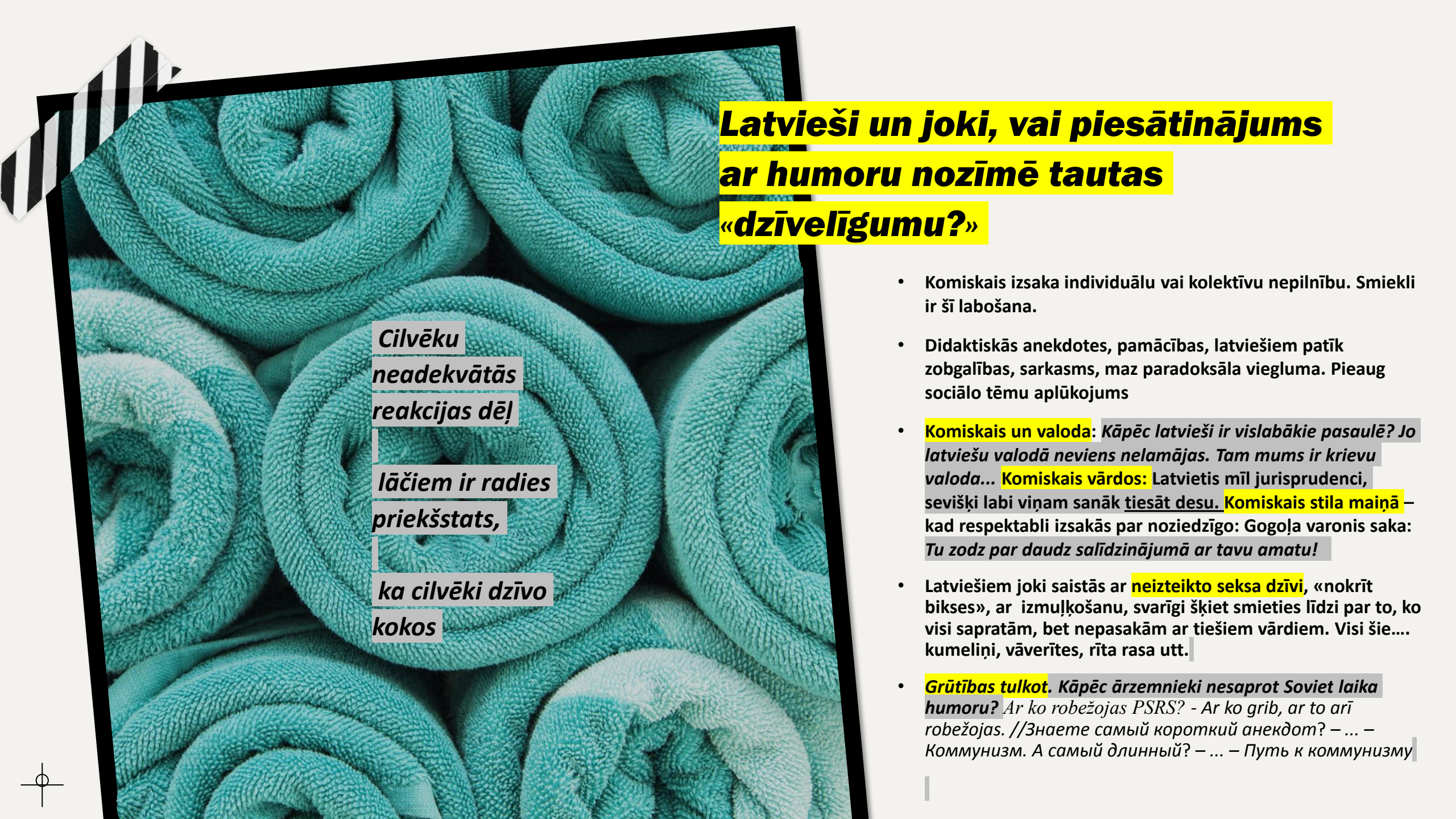

Anrī Bergsons. Smiekli.

1900. Le Rire

- Kants: spējas (tīrais prāts, griba, spriestspēja). Smieklus rada gaidas, kuras pēkšņi atrisinās – kā NEKAS. Mehāniskums iepretim dzīvīgajam
- smiekliem nav lielāka ienaidnieka kā līdzpārdzīvojums. Vajag īslaicīgu dvēseles anestēziju. Smiekli ir sabiedrisks žests
- **Atkārtšanās** (kā velniņš uz atsperes), **mehāniskums** dzīvajā (patiesība un pieklājība), **inversija**. Arī **interference** [aktieri spēlē vienu, publika zina citu]
- Cilvēks kā marionete. Iztēle cilvēka ķermenī redz iemiesojamies dvēseles pūles, lai apstrādātu matēriju. Mēs smejamies, kad cilvēks izskatās pēc lietas (darbojas kā lieta)
- Smiekli, komēdijas, komiskais kā zemākais, virspusējais līmenis, jo tas sakņojas jutekliskumā. Iztēles loģika atšķiras no prāta loģikas, tai ir saknes bezapzinātajā
- Komiskais kā automātisms, kas garam uzbāž ķermeņa pieradumus; izklaidība,

Latvieši un joki, vai piesātinājums ar humoru nozīmē tautas «dzīvelīgumu?»

Cilvēku
neadekvātās
reakcijas dēļ

lāčiem ir radies
priekšstats,

ka cilvēki dzīvo
kokos

- Komiskais izsaka individuālu vai kolektīvu nepilnību. Smieklis ir šī labošana.
- Didaktiskās anekdotes, pamācības, latviešiem patīk zobgalības, sarkasms, maz paradoksāla viegluma. Pieaug sociālo tēmu aplūkojums
- **Komiskais un valoda:** *Kāpēc latvieši ir vislabākie pasaulē? Jo latviešu valodā neviens nelamājas. Tam mums ir krievu valoda...* **Komiskais vārdos:** Latvietis mīl jurisprudenci, sevišķi labi viņam sanāk tiesāt desu. **Komiskais stila maiņā** – kad respektabli izsakās par noziedzīgo: Gogoļa varonis saka: *Tu zodz par daudz salīdzinājumā ar tavu amatu!*
- Latviešiem joki saistās ar **neizteikto seksa dzīvi**, «nokrīt bikses», ar izmuļķošanu, svarīgi šķiet smieties līdzī par to, ko visi sapratām, bet nepasakām ar tiešiem vārdiem. Visi šie... kumeliņi, vāverītes, rīta rasa utt.
- **Grūtības tulkot.** *Kāpēc ārzemnieki nesaprot Soviet laika humoru? Ar ko robežojas PSRS? - Ar ko grib, ar to arī robežojas. //Знаете самый короткий анекдот? – ... – Коммунизм. А самый длинный? – ... – Путь к коммунизму*

